

כללים בשו"ע אדה"ז*

א) סגנונו ולשונו קרובים לסגנונו ולשונו של הרמב"ם¹. וברוב ההלכות פוסק כהרמב"ם¹.

★

ב) החידוש בשו"ע אדה"ז לגבי שו"ע הבי"י² (והרמב"ם) הוא בזה, שאדה"ז כותב הי"הלכות בטעמיהן³, שעיי"ז נשלל הענין ד"מורין הלכה מתוך משנתן" הנקראים "מבלי עולם"⁴, ומגיעים לשלימות בידיעת התורה⁵.

★

ג) דרכו בכ"מ להעתיק הדינים באופן ובמציאות שמצאם בספרים ובפוסקים שקדמו לו. והוא ע"ד הרמב"ם בכגון דא⁶.

★

ד) ממעט ביותר להביא (בפירושו⁷) דינים מתודשים שלא הובאו בפוסקים שקדמוהו, אף שלמדס מדיוקי הלשונות שלהם. והוא ע"ד הרי"ף והרמב"ם שנהגו כן⁸, כידוע בכללי הפוסקים⁹.

★

-
- * ברשימה זו נעתקו רק כללים שמקורם הוא בספרי כ"ק אדמו"ר שליט"א או שמודגשים על ידו. כללים נוספים בשו"ע אדה"ז – ראה בהקדמת שער הכולל (להרא"ד לאוואט). מבוא לקונטרס השלחן (להרא"ח ז"ל נאה). תורת חב"ד חלק ב' – ביבליוגרפיה לספרי ההלכה של אדה"ז (לר"י שי' מונדשיין, כפ"ח תשר"מ) במבוא. ועוד.
1. ראה ספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 111.
 2. ע"פ לקו"ש חכ"ו ע' 28-29 ובהערה 32.
 3. שלא הביא בשלחנו טעמי ההלכה משום שסמך על מה שכתב בב"י.
 4. הקדמת הרבנים בני הגאון המחבר ז"ל.
 5. סוטה כב, א.
 6. כמובן גם מההקדמה הנ"ל, ע"ש. וראה גם ה"ל' ת"ת לאדה"ז רפ"ג ובקו"א. ועד"ז שם רפ"ב ובקו"א.
 7. ע"פ לקו"ש חכ"ד ע' 70. וראה שם החילוק בין השו"ע לסידור. ואכ"מ.
 8. אג"ק ח"ז ע' רכח. נדפס גם בלקו"ש חכ"ב ע' 317.
 9. לקו"ש ח"ד ע' 1126. וראה בכללים שלאח"ז.
 8. וכידוע דרך הרמב"ם שאינו מביא בפירושו דינים מחודשים – מלבד באיזה מקומות שכותב עליהם "יראה ל"י".
 9. אג"ק ח"ג ע' קמט, נדפס גם בלקו"ש ח"ט ע' 279 – וראה גם אג"ק שם ע' קלו, נדפס גם בלקו"ש שם ע' 257.

ה) דרכו להביא בכל מקום את דברי המג"א¹⁰.

★

ו) אין דרכו להביא דעת המקובלים בכל מקום¹¹.

★

ז) מביא הדינים לפי סדר עשייתם¹².

★

ח) סדר הסעיפים אינו בדוקא כסדר ההלכות בשו"ע הבי"י ורמ"א¹³.

★

ט) מביא דין יותר מפעם אחת, בכל מקום שהוא נוגע למעשה¹⁴.

★

י) מדייק בלשונו בכל מלה, וכאשר לומדים את דבריו בעמקות הראויי רואים כו"כ חדושים שטמונים בסגנונו ודיוק לשונו. וגדולי ישראל בדורות שאחריו היו מדייקים בכל תיבה ותיבה בשלחנו של אדה"ז¹⁵.

★

יא) ע"י הדיוק בלשונו מתוספים כו"כ ביאורים ובירורים הן בהלכה שבה נזכרו הדיוקים, והן בהלכות אחרות הקשורות להלכה זו, ואפילו במקצועות אחרים בתורה¹⁶.

★

יב) יש לדייק בלשונו גם כשמעתיק הלשון מדברי הפוסקים שקדמוהו בלי שינוי¹⁷.

★

10. אג"ק ח"ג ע' קנ. וראה גם בשו"ת דברי נחמי' חאו"ח רס"י כא. שו"ת צ"צ חאו"ח ס"י יח ס"ד.

11. לקו"ש ח"ב ע' 254 הערה 50. וראה גם שער הכולל בתחילתו.

12. ע"פ לקו"ש תשא תשמ"ט הערה 26.

13. ע"פ לקו"ש חכ"ח ע' 27 הערה 29.

14. משא"כ הרמב"ם שבדרך כלל מביא הלכה רק פעם אחת (ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם כו' אות ו), במקום המתאים לגדר הדין. וטעם החילוק ביניהם הוא משום שהם חלוקים במהות החיבור, שהשו"ע ענינו הלכה למעשה, לכן מביא הדין בכל מקום שנוגע למעשה. משא"כ ספר הירד החזקה שענינו מקבץ כל ההלכות, דהיינו ידיעת ההלכות, לכן מביא ההלכה רק במקום הנוגע לידיעת גדר ההלכה.

ע"פ לקו"ש חט"ו ע' 374. לקו"ש ויגש תש"נ הערה 23.

15. ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 1124. ספר 'התועדויות' תשמ"ה (הנחה בלה"ק בלתי מוגה) ח"ד ע' 2159. וראה בארוכה ס' תורת חב"ד הנ"ל, במבוא ע' ע ואילך.

16. ע"פ לקו"ש שם ע' 1127.

17. ראה להלן הערות וביאורים לסי' שמג ס"א.

(יג) בסגנון לשונו אפשר לדייק לא רק במה שהביא, אלא גם ממה שלא הביא – שגם בזה היתה לו כוונה, ואפשר ללמוד מזה כמה הלכתא גברותא¹⁸.

★

(יד) דיוק לשונו הוא באופן כזה – שמבטיח שלא תהיה נתינת מקום לדקדוק שאינו כדבעי, אף בנוגע להלכות אחרות שבשו"ע¹⁹.

★

(טו) לשונו הוא בקיצור, ואינו כותב דבר המובן מאליו²⁰.

★

(טז) מעיון בטעמי ההלכה שהביא בשלחנו – אפשר ללמוד כו"כ דינים פרטיים המסתעפים מהלכה זו²¹.

★

(יז) אין דרכו בכללים ומנינים²².

★

(יח) אין דרכו (ברוב ההלכות) להביא מקור להלכות, מפסוקים או דרשות רז"ל, שמהם נלמדו ההלכות²³.

★

(יט) אין דרכו להביא מאמרי רז"ל בשם אומרם²⁴.

★

(כ) החלקים המוסגרים בחצע"ג, שכידוע²⁵ (בחלקם²⁶) הוא משום שכל ספק העמידו בחצע"ג, לפעמים רומז בהם למהדורא תניינא²⁷, דשם רצה לפסוק הענין

18. שיחת שבועות תשכ"ד אות ל – הנחה בלתי מוגה ('שיחות קודש' תשכ"ד ע' 394).

19. ע"פ לקו"ש חכ"ד ע' 69.

20. ע"פ לקו"ש חכ"ד ע' 72.

21. ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 1127.

22. דלא כהרמב"ם שדרכו בכך.

ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 236.

23. אף במקומות שהטור מביאם.

ע"פ לקו"ש ח"ז ע' 374.

24. דלא כהטור שדרכו כן.

ע"פ לקו"ש חכ"ו ע' 39 הערה 37. וחט"ו ע' 256 הערה 38.

25. ראה שארית יהודה סי' ו.

26. ראה מבוא לקונטרס השלחן ע"י.

27. וישנם הוכחות שכתב מהדו"ת על כו"כ סימנים נוספים (מלבד ד' הראשונים), אלא שלא הגיעו

לידינו – ראה תורת חב"ד שם ע' יד.

בהחלטיות וודאות יותר לאחר שיחזור וישנה פרק זה²⁸.

★

כא) החלקים המוסגרים בחצעי"ג, לפעמים זהו משום שהיא הוספת אדה"ז על מה שהובא ממקור הדין²⁹.

★

כב) השמיט כו"כ דינים, ולפעמים הוא משום שכנראה רצה להביאם בסימנים אחרים³⁰ שלא הגיעו לידינו³¹.

★

כג) לפעמים השמיט דינים, משום שלא ברירא ליי מילתא ורצה לפסוק בודאות במהדורא תניינא³².

★

כד) במהדורא תניינא ביאר הדינים בפנימיות יותר³³.

★

כה) במהדורא תניינא קיצר בהבאת פרטי הדינים³⁴.

★

כו) המראי מקומות שצוינו בשוה"ג הם לאדה"ז³⁵.

★

28. ע"פ אג"ק ח"י רנג. נדפס גם בלקו"ש ח"ט ע' 259. וראה עוד לקמן כלל יח.

29. ע"פ לקו"ש ויגש תש"נ הערה 22.

30. שלדעתו מקומם שם.

31. ע"פ לקו"ש ח"יא ע' 311 הערה המתחלת חודש העיבור. לקו"ש ח"טו ע' 373 הערה 41.

32. ע"פ ספר 'התוועדויות' תשמ"ו ח"ב ע' 538 הערה 11.

33. ע"פ הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א, מובאת בספר שיעורים בספר התניא פמ"ב הערה 11. וראה גם שער הכולל בהקדמתו.

34. וכן השמיט כמה פרטי דינים שבמהד"ק.

ע"פ לקו"ש ח"כז ע' 95 הערה 8.

35. ע"פ לקו"ש ח"יד ע' 24 הערה 28. וראה לקמן הערות וביאורים לסי' קנה הערה 3.